

E: Milyen reményei vannak?

M Zs: Nem adtuk fel a reményt. Azt várom, hogy a kari autonómia ténylegesen kialakítható lesz. Úgy gondolom, hogy ezen a főiskolán is múlik az, hogy milyen képet alakítunk ki egy nagyobb szervezeten belül, hogyan tudjuk az érdekeinket érvényesíteni. Azok a kollegák, akik a különböző testületekben vesznek részt, milyen minőségben tudják képviselni ennek a karnak az érdekeit, illetve gazdasági szempontból is, hogyan tudunk jövedelemtermelőkké válni. Bizonyos szabályzatok kialakításán is múlik, hogy ha beindítunk egy új képzést, annak hány százaléka lesz az ELTE-é és hány százaléka marad itt. Ezek a szabályok még nincsenek kialakítva. Itt állandóan mérlegelni kell, borotvaélen táncolva, hogy ami az egyik oldalon veszteség, abból hogyan lehet nyereséget csinálni. Ezek még abszolút nyitott kérdések. Mi nagyon fel vagyunk készülve arra, hogy minden területen nem adjuk fel az érdekeinket. Ehhez a technikákat is meg kell tanulni. Ezek a dolgok azon múlnak, hogy felismerjük az adott szituációt és reagálni tudjunk rá. Néha intézményen belül is meg kell vívni a csatát. Intézményen belül is ki kell alakítani, hogy ki milyen érdeket tart fontosnak. Itt pl. egy jelentős gazdasági érdek állhat szembe egy kutatási érdekekkel. A gazdasági érdek az, hogy pl. biztonsági fejlesztést csináljunk, a kutatási érdek az, hogy erre fordítsuk a pénzt. Ha a kutatásra fordítjuk a pénzt, nincs biztonsági berendezés, aminek az lesz a következménye, hogy a kutatások egy biztonsági probléma előfordulása esetén rosszabb helyzetbe kerülhetnek, mint korábban voltak. Tehát ilyen dolgokat kell naponta mérlegelni.

Azt kell látni, hogy ami pillanatnyilag veszteségnek látszik, az milyen összefüggésben veszteség, és ebből hogyan lehet mégis valami visszatérülést elérni. Hogyan lehet a tárgyalásokat lefolytatni, érveket felsorakoztatni, rendeletismerettel rendelkezni – manapság a jogi ismeret nagyon fontos –, hogyan lehet időben megelőzni dolgokat.

E: Jelenleg ez a főiskolai kar hol helyezkedik el a többi karhoz viszonyítva a hallgatói létszám tekintetében?

M Zs: Nekünk van a legkisebb hallgatói létszámunk. Összességében 1800 körül vagyunk (nappali, esti, levelező tagozat együttesen) plusz a továbbképzések. Nálunk egyáltalán nem várható nagyobb expanzió. A hallgatói létszámnövelés egyébként két különböző csoportra vonatkoztatható. Az egyik az államilag finanszírozott és a költségtérítéses hallgatók. Az államilag finanszírozott hallgatói létszám alig növekszik. A költségtérítéses létszám valamennyivel növelhető, de ez kapacitásfüggő dolog (tanterem, oktató stb.)

Gyógypedagógusra nincs akkora mennyiségben szüksége az országnak, hála istennek, mint más képzésre. Mi nem akarunk ennél nagyobbak lenni.

(Az interjút Fehérvári Anikó készítette)

Mészáros Rezső, a Szegedi Tudományegyetem rektora

E: Miért vált szükségessé az integráció?

Mészáros Rezső: Ha szabad, egy kicsit távolabbról indítanám a mondanivalómat, mondjuk, a 20-as évektől. Ez azért fontos, mert az integráció legfőbb indokainak – hogy a magyar felsőoktatás nagyon szétforgácsolt – a gyökerei valójában a magyar felsőoktatás területi rendszerének kialakulására vezethetők vissza. A Trianoni Békeszerződés után az új határon kívülre eső magyar területekről, az egyetemeket eltávolították és az akkori magyar politika fogékony volt arra, hogy ezeket az új határokon belülre telepítse. Így került Szegedre a Kolozsvári Egyetem, Pécsre a Pozsonyi Egyetem, közel abban az időben létesült a Debrecen-

ni Egyetem, és létrejött egy olyan hálózat, ami a későbbi területi fejlődést meghatározta. Korábban az egyetemek ezeken a területeken kívül helyezkedtek el. A transzverzális közlekedési sáv csomópontjaival, amit a Trianoni Szerződés kettévágott, sok olyan város kapott felsőoktatást a 20-as években, amelyeknek a számára ez később meghatározónak bizonyult. Az 50-es évek elején a korábban klasszikus tudományegyetemeket szovjet mintára szétdarabolták. Így jött létre az orvosegyetem Szegeden, tehát ez is egyfajta intézménynövelést eredményezett. A másik fontos szakasz a 60-as évektől kezdődött, amikor igen nagymértékben felgyorsult az új felsőoktatási intézmények létesítése. Akkor politikai siker volt – akár a párttitkárnak, akár a tanácselnöknek –, ha valamely városba felsőoktatási intézményt telepítettek. Ezért rendkívül sok kihelyezett kar, rendkívül sok felsőfokú technikum, majd ezekből főiskola és egyetem létesült. A II. világháború után olyan új intézmények is létrejöttek, mint például a Miskolci Egyetem vagy a Veszprémi Egyetem, amelyek az akkori reménybeli társadalmi-gazdasági fejlődés tudományos hátterét próbálták képezni. A veszprémi a vegyipar fejlődésére szolgált volna, a Miskolci Egyetem pedig az adott munkáskörnyezetben a természeti adottságokra épült volna. Mindezek következtében a 80-as évek elejére létrejött egy olyan rendkívül sok intézménnyel rendelkező felsőoktatás, amelynek a finanszírozása, működtetése, színvonala rendkívül vegyes volt és nagyon nehéz volt fenntartani. Ezért indult a gondolkodás arról, hogy hogyan lehetne ezt racionálisabbá tenni.

A 80-as évek közepén már világosan látszott, hogy érdemes valamiféle szervezeti átalakulás felé elmozdulni. Ennek a gyökerei a korábbi párthatározatokban is benne voltak. Azt hiszem, 1972-ben volt az a tudománypolitikai határozat, ami először foglalkozott ilyen kérdésekkel és ez már ott is fölmerült. De igazából csak a 80-as évek második felében. A modernizáláshoz megvolt az általános társadalomismeret. Szegeden már 1989-ben létrejött az Universitas Egyesülés. Az akkori vezetők az akkori törvényi lehetőségeknek megfelelően egyfajta együttműködési formát találtak az egyesülés létrehozásában, ami arra volt jó, hogy időnként leültek, beszélgettek a közös dolgokról, a közös lehetőségekről. Hogyan lehet közösen jobban pénzt szerezni, hogyan lehet a belső működést jobban összehangolni. Tehát a belső kapcsolatrendszer nem új dolog. Szegeden ugyan szétvágták az egyetemet, de az emberi kapcsolatok megmaradtak. Voltak intézményi határok, intézményi falak, de az együttműködés megvolt.

Az általános átalakulási folyamatban ezek a kérdések ismét erősebbé váltak. Tehát én az integrációs gondolatot nem is integrációnak nevezném, hanem a 80-as évek átalakulási folyamatának. Ez a változás az egyetemi szférán belül úgy jelent meg, hogy az együttműködés fokozódjék. Az független volt a politikától. Szegeden az 1989-es változás után is megmaradt az Universitas Egyesülés és akkor szövődött szorosabbra, amikor a törvény ezt megengedte. Az 1993-as Felsőoktatási Törvény még nem adott lehetőséget az integrációra, és az 1996-os is csak a szövetségre adott lehetőséget. Az 1999-es törvény hozta létre gyakorlatilag az integrációkat. De Szegeden pl. 1990–1995 között félmilliárd forintot szereztek az egyetemek és a főiskolák a belső információs hálózat kiépítésére. Akkor jött létre az a telefonrendszer, ami a belső kommunikációt segítette, akkor voltak olyan FEFA-pályázatok, amelyekből nagyon sok mindent meg lehetett valósítani. Tehát ezt már integrációnak nevezhetjük, ha nem a szervezeti formáról, hanem a tartalomról beszélünk.

A felgyorsulás 1995 után következett be, amikor a szépemlékű Bokros Lajos névéhez fűződő csomag keményen beavatkozott a rendszerbe. Akkor én rektora voltam a József Attila Tudományegyetemnek, és a Rectori Konferencia vezetői úgy gondolták, hogy egy erősebb integrációs szándékkal ki lehet védeni a második Bokros-csomagot. Hogy lett volna máso-

dik Bokros-csomag vagy nem, ez politikai elemzés kérdése, de mindenesetre az ettől való félelem megerősítette a folyamatot, az integráció erősebbé vált. Ezzel azt szeretném érzékelteni, hogy az integráció valójában nemcsak kormányzati akarat következménye, hanem a kormányzat és a felsőoktatás közötti együttműködés következménye is. Azt azért hozzáteszem, hogy a felsőoktatás vezetői mindig mondták, hogy ennek feltételei vannak. Tehát vannak beruházási feltételei, pénzügyi feltételei stb. Úgy érdemes megcsinálni, hogy ez működőképes legyen.

E: Hogy működtek az egyetemi szövetségek?

M R: Az 1996-os törvény megengedte a szövetségi formát. Két intézményi csoport vállalkozott erre: a debreceniek és mi. Ez igen sikeres ötlet volt, nagyon sajnálom, hogy nem tartott tovább. Ha ez a szövetség még 1–2 évig tartott volna, valószínűleg megspórolhattuk volna a mostani feszültségeket. A szövetség egy keményebb belső számonkérési rendszerrel megfelelő forma lett volna, és alkalmas lett volna arra, hogy kezelhetőbbé tegye az identitás megszűnéséből adódó félelmeket, zavarodottságokat.

A szövetség azt jelentette, hogy volt egy csapat az egyetem vezetőiből, akik rendszeresen leültek, és beszélgettek arról, hogy mi az, amit közösen lehet csinálni. Azt gondolom, hogy mondjuk négy év alatt létre lehetett volna hozni egy egységes irányítási, gazdasági rendszert, az ellátó szervezetek egységes rendszerét, közös nyelvi lektorátust, közös testnevelési tanszéket, közös könyvtárat, közös kollégiumi férőhely-gazdálkodást. Annyit azért hozzá kell tennem, hogy ezt 20 évvel ezelőtt is meg lehetett volna tenni, mert pl. Szegeden 100 méterre vannak egymástól intézmények. De akkor erre nem volt igény. Miközben szövetségben működtek az egyetemek, föl sem merült a sandaság ebben, pl. az, hogy ki kinek a zsebében akar kutatni, és kinek a zsebében nem.

Végül is 1999-ben a Parlament döntött, és 2000. január 1-jétől integrációban működünk. Most már látszik, hogy bizonyos dolgokban azért vagyunk kicsit működőképesebb állapotban, kicsit előrébb, mert volt a kétéves szövetségi időszak. A Rektori Konferencián más intézményeknél látom, hogy akik csak most kezdtek együttműködni, azoknak néhány hónapjuk arra fog elmenni, hogy egymás gondolkodását mélyebben megismerjék, és eljussanak az őszinteség magasabb fokára.

E: Hogyan alakultak az integráció feltételei?

M R: A feltételek kérdését 1992-re vezetném vissza, amikor Kupa Mihály pénzügyminiszter volt. Az ő pénzügyminisztersége idején készült a felsőoktatásról egy 60–80 milliárd forintos fejlesztési program, de ez nem valósult meg. Kupa Mihály elment, és ez háttérbe szorult. A Bokros-csomag után komolyan felmerült a világbanki kölcsön lehetősége. Ezt a felsőoktatás vezetői különbözőképpen értelmezték. Volt, aki kifejezetten ellenezte, hogy a Világbanktól kölcsönt vegyünk fel. Más megoldásokat vetettek fel, akár magyar forrás is jó lett volna. Azt gondolom, azért kötelezte el magát a Világbank mellett az oktatási kormányzat, mert a Világbank igen kemény feltételrendszerrel megakadályozza, hogy ez a pénz ne arra fordítódjék, amire szánták. Egy magyar forrásnál, ismerve a magyar sajátosságokat, ez esetleg bekövetkezhetett volna. Közben a magyar felsőoktatás a 90-es években a hatalmas hallgatói létszámnövekedés következtében olyan helyzetbe került, hogy jelentős összegeket kellett volna beruházni új épületekre, tantermekre, technikára, könyvtárra. Ez nem következett be.

E: Milyen felkészülést igényelt az integráció?

M R: A felkészülés igényelt egyfajta lelki ráhangolódást. De ezen túl az előkészítő folyamatnak volt egy nagyon pozitív eleme. A világbanki pénzhez való jutásnak ugyanis feltétele, hogy el

kell készíteni az intézmény fejlesztési tervét (IDP). Ez a munka alapos belső feltárást és koncepcióalkotást igényel. A feladat mindenkit arra kényszerített, hogy magába nézzen. De ez a munka sem volt minden előzmény nélküli, hiszen az 1995 óta zajló akkreditációs eljárás minden intézményt elérte. Ennek az eljárásnak a keretében szintén kellett önértékelést végezni. Mi Szegeden éltünk még egy lehetőséggel. Alávetettük magunkat az európai rektori konferencia intézményi auditjának. Rendkívül kemény önértékelést kellett készíteni és a látogató bizottság is – amely egy holland, egy francia és egy cseh rektorból, valamint a francia rektori konferencia főtitkárából állt – alaposan megszemlélt bennünket. Sok minden kifogásoltak, de sok tanácsot és ötletet adtak. Összességében a vizsgálat rendkívül hasznos volt.

Az egész magyar felsőoktatást tekintve azt lehet mondani, hogy mindenki megértette az IDP-k fontosságát, mindenki igyekezett átállni az új rendszer hullámhosszára. És ez jól kifejezi az intézmények szándékát a modernizálásra.

Kár, hogy a világbanki kölcsön megnyitása oly sokáig húzódik. Ha jól emlékszem, 1996-ban indult volna; négy intézmény és mi csak ez év márciusában írtuk alá a keretszerződést. Ha hamarabb elkezdődhetek volna a beruházások, nagyobb hatású lehetett volna.

Van még két körülmény, amiktől nem lehet eltekinteni, mert hatással vannak a felkészülési időszak kondícióira és hangulatára. Az egyik a létszámcsökkentés réme és valósága. Nem értem, hogy néhány milliárd forint nagyon is értes értékű megtakarításért folyamatosan fenntartják az egzisztenciális bizonytalanságot. Egy ilyen méretű átalakítás kezdetén pedig kifejezetten hibának tartom ezt. A másik körülmény a krónikus alulfinanszírozottság. Ez több tételű kesergő. Először is változtatni kellene a többnyire csak a hallgatói létszámra épülő finanszírozási filozófián. Sokkal érzékenyebb, az egyetemi, főiskolai élet több elemét jobban bekapcsoló rendszerre lenne szükség: a tudományos teljesítmény, a tényleges költségek nagyobb arányú elismerésére, műszer- és épületamortizáció tételes és a valóságos igényhez közeledő megjelenítésére, a könyvtárfejlesztés támogatására, a kollégiumi férőhelyek növelésének biztosítására. És persze fel kellene emelni a felsőoktatási dolgozók bérét. Hiszen fizetésünk nem hasonlítható az európai átlaghoz, de már magyar összehasonlításban is neveltséges. Azt gondolom, hogy ha ebben nem történik tényleges változás, az lesz a következő következménye, hogy ha itt lesz az uniós tagság, akkor az oktatók fele elmegy máshova tanítani. A multik elviszik a képzett fiatal embereinket. Rendkívül nagy érdeklődés van a multinacionális vállalatoknál a bölcsész végzettségűek iránt. Tudnak nyelvet, rendelkeznek intelligenciával, és két hónap alatt ráfejelik azt a szaktudást, amit speciálisan tudni kell. A magyar adófizetők pénzén képzett munkaerőt kapnak. Az illető szívesen elmegy, mert nyilván többet keres. Ennek az a következménye, hogy alig lehet PhD-utánpótlást találni pl. a jogi karon, mert ha valaki elmegy ügyvédnek, a többszörösét keresi. Azok az összegek, amik akár normatív, vagy akár milyen módon jönnek az intézménybe, alig változtattak a rendszer alulfinanszírozottságán.

E: Mekkora ellenzéke van az integrációnak?

MR: Úgy alakult az életem, hogy 1991-től dékánként, majd rektorként eléggé benne voltam a sűrűjében, tehát ezt elég jól végig tudtam követni. Úgy látom, hogy van mondjuk egyharmad, aki tartósan integrációpárti, illetve tartósan modernizáció párti. Ez főként az a csoport, amelynek külföldi kitekintése van, ismeri a folyamatokat. Van szintén egyharmad, amely kifejezetten ellenzi az integrációt, mert a saját jól kialakított életkörülményeit, működési körülményeit zavarja az átalakulás. A következő egyharmad pedig tudomásul veszi vagy kívárja, hogy merre is mozdul el a folyamat. Ha lelassul, az inkább lemorzsolja az

aktívakat a félpaszívak közé, mintsem onnan emelne be embereket. Erre nagyon fontos figyelni, mert azt gondolom, hogy az integráció 8–10 éves folyamat. Mire megvalósul, az a generáció, amelyik megcsinálta, nyugdíjba megy.

A városi integrációkban, Debrecenben, Szegeden, Pécsen talán tisztábbnak látszik a folyamat. Talán azért, mert elméletileg is megalapozottabb, talán azért is, mert egymástól 100 méterre élünk és jól ismerjük egymást. Bonyolultabb a mai helyzet és a jövő ott, ahol az új intézménynek 50–60 km-re is vannak karai. Ez multicampus rendszer, de sajnos még nem a kaliforniai értelemben. Végül ott van a harmadik típus, Budapest, ami valószínű, hogy speciális struktúrát kíván.

En az integrációt nem uniformizáltan, hanem nagyobb egyedi érzékenységgel kezelném, és az eredményeket is differenciáltan várnám és értékelném. Vagyis nem várnám el egy multicampus egyetemtől, hogy ugyanúgy, ugyanakkorra összeérjen, mint például a Szegedi Tudományegyetem.

E: Említetted, hogy az egyik legnagyobb probléma az állami finanszírozás. Nem lehetne kialakítani egy szponzoráló rendszert?

M R: Általános tendencia a világon és Európában különösen, hogy az állam igyekszik kivonulni a felsőoktatás finanszírozásából és a felsőoktatást rákényszeríteni arra, hogy társadalmi, gazdasági, regionális kapcsolatai révén a felhasználókkal, tehát az általa képzett szakembereket majd alkalmazókkal olyan együttműködést alakítson ki, amely a finanszírozásban is megjelenik. Ez helyes tendencia, csak az a történelmi szerencsétlenség, hogy a felsőoktatás átalakítása, és ebben a finanszírozás valamint a magyar gazdaság átalakulása egybe esik. Következésképpen a magyar gazdaság még nincs abban az állapotban, hogy jelentősebb összegeket fordítson a felsőoktatás finanszírozására. A magánzféra egy részének pedig nem olyan a szellemi színvonala, hogy ennek a fontosságát felismerje. Nem az a helyes megoldás, hogy X cég ad 5 millió forintot és akkor el van intézve. Ez a szponzorálás nem megoldás. Kölcsönösen előnyös együttműködésre van szükség, ami új szakok, továbbképzések indításában, kutatási megrendelésekben jelenik meg.

Van egy jel, ami valószínűleg a gazdaságot is arra kényszeríti, hogy közeledjen. A termékek árában a tudástartalom értéke egyre nagyobb. Az 50-es években 30–40% volt a tudásérték, ma viszont 90%-ig is elmegy. Vagyis a termék minőségét, eladhatóságát a tudástartalom határozza meg. A tudástartalom pedig többnyire a felsőoktatásból adódik. Ez elvi megközelítés. A gyakorlati megközelítés pedig az, hogy az egyetemet körülvevő gazdasági környezet olyan feltételeket teremtsen, amelyek támogatnak bennünket a kutatásban. Feltétlenül szükség lenne a régi KK szisztéma új típusú változatára. Fontos lenne, hogy a gazdasági szféra meg tudja mondani, hogy milyen szakemberekre van szüksége. Vagyis a képzési struktúrában jelenjenek meg a környezet, a régió gazdaságának igényei. Jelen pillanatban ez többnyire csak a nyelvtudás tekintetében érzékelhető, millió nyelvtanfolyamot tartanak az arra alkalmas kollegáink. De nagyon kevés a speciálisan megrendelt képzés, amit pl. Szeged a DÉLTÁV kér. Nekik kellene olyan fizikához értő kommunikátor menedzserek, akik értik a telekommunikációt, de értik annak a belső tartalmát is. Az e téren való gyors fejlődéshez azonban szükség lenne továbbá olyan rendkívül rugalmas, gyors akkreditációs rendszerre, ami nem 2–3 évig húzza el a szakindításokat.

E: Csak hogy míg a gazdaság a közgazdászokképzésre szívesen áldoz, pl. a néprajzos képzésre már nem biztos.

M R: A költségvetés sem egyformán áldoz mindenkire. A normatívában megjelenik a diszciplinaritás is. Némiképp a költségekhez közeledve az egyik hallgató „többet ér, mint a

másik”. A probléma nemcsak az, hogy a néprajzosra szánt összeg nem elég, de a gyógyszerészre sem. Kétségtelen, hogy vannak szakok, amelyek szerezhetnek némi külső forrást. De ezek nagyrészt a képzési költségek egyéni vállalásában jelennek meg. Ami persze felfogható egyfajta egyéni „humán erőforrás-fejlesztésnek”, vagy humánberuházásnak. Az államilag finanszírozott szakok ezt a forrást nem használhatják, egyéb forrás pedig a képzésre alig lelhető fel.

Az a véleményem, hogy az átalakulóban lévő felsőoktatásba most a beruházások mellett a működésbe is többletforrásokat kellene adni. Egyre inkább bizonyossá válik, hogy az új rendszer költségigényes, amelynek fedezete nincs meg a felsőoktatásban.

E: Milyen változást hozott az integráció az egyetem szervezeti életében?

M R: A szervezeti változások elsősorban a központi ellátó, szolgáltató szervezetek szintjén kezdődtek el. A 2000. év, mint inkubációs időszak lehetőséget ad arra, hogy a közös gazdasági hivatal, a közös adminisztrációs igazgatás létrejöjjön és működésbe lépjen. El kell kezdeni ebben az évben néhány központi tétehető oktatási egység (testnevelési tanszék, lektorátus) megszervezését, a közös könyvtár, számítóközpont, hallgatói informatika kialakítását.

A karokon belül struktúraátalakítás – ha szükséges – csak akkor kezdhető el, ha a központi szervezetek már jól működnek. A mostani időszakban a karok vezetői és a rektor közötti együttműködés a legfontosabb feltétele annak, hogy a folyamat folytatódjék. Az egyetemi döntési mechanizmusban, az egyetemi tanácsban a karok képviselői vannak jelen és egy kissé túlméretezett a hallgatói részvétel. Kialakulhat a rossz belső együttműködés, veszekedés, rosszul értelmezett vagy túlhajtott csoportérdek érvényesítése esetén. A karok megakadályoznak fontos döntéseket, mert titkos szavazás van, amit nem kell indokolni. Szegeden létrehoztuk a dékáni-főigazgatói kollégiumot, ahol a 10 dékán meg én vagyunk csak jelen. Az eddigi tapasztalatok nagyon jók. Ezen a fórumon alaposan megtárgyalhatunk mindent. Nem feszélyez a formalitás. Nem szabad elfelejteni, hogy ez a rendszer úgy alakult ki, hogy az egyetemi struktúrába főiskolai karok kerültek be. Szegeden a tízből négy ilyen, amelyekben még mindig van kimondott vagy kimondatlan félelem, kisebbség érzés, identitás probléma. A rektornak az a feladata, hogy egyensúlyban tartsa az intézményt, mert akkor beszélő viszony van, és ha beszélő viszony van, akkor lehet tolerancia meg empátia.

Most a viták alapvetően pénzügyi kérdésekről szólnak. Ha durván belenyúlunk egy olyan rendszerbe, amelybe a karok különböző kondícióval kerültek be, akkor véglegesen megakadhat az integráció. Formálisan nyilván fennmarad, de tartalmilag akad meg. Ha viszont ebben ki tudunk valamiféle egységes gondolkodást alakítani, akkor működhet. Megkértem a dékánokat, hogy május végéig minden kar készítse el a jövőképét, a fejlesztési koncepciót, a finanszírozástól a szakstruktúráig és a belső struktúráig, hogy aztán ebből összerakjuk az egyetem jövőképét. Én nagyon sokat várok ettől. Ez a munka nem olyanfajta önvizsgálat, mint az akkreditáció, hanem annak a vizsgálata, hogy mi lesz 10 évig. Állítom, hogy ha 5 évre meg tudjuk mondani a helyes utat, utána a helyes út már magától megy tovább egy ideig, addig, amikor új körülmények lesznek, és változni fog akár a struktúra is.

E: Mitől volt Szegeden sikeresebb az integráció, mint másutt?

M R: Ha csak az előkészítő szakaszra gondolok, akkor a szövetségjé létre kell hivatkoznom. Ez a két év nagyon hasznos volt a szemlélet alakulása szempontjából. Ha napjaink történéseire gondolok, akkor azt kell megemlítenem, hogy szerencsés, hogy az őszi választások eredményeként valójában ugyanazok vezetik tovább az integráció folyamatát, akik elkezdték. De azt hiszem, érdemes kissé távolabbra is tekinteni.

Nagyon fontosnak tartom, hogy ezen az egyetemen sose tagadták meg a múltat. Sose tagadták meg azokat a nagy embereket, akik itt dolgoztak és éltek. Tehát volt miből táplálkozni, volt miből tovább vinni a folyamatot. A másik fontos körülmény, hogy vidéken ezen az egyetemen van a legtöbb akadémikus, nagydoktor. Itt az egyetem lényegéhez a tudományosság mindig hozzátartozott. Sose volt kérdés, hogy az oktatás vagy a kutatás a fontosabb. És végül az sem lényegtelen, hogy időben sikerült a vezetőknek felismerni, hogy belső önvizsgálatokat kell csinálni, hogy az abból felszabaduló energiából lépünk tovább. Ez megvolt a 70-es években, megvolt a 80-as években, és megvolt a rendszerváltozás közelében is. Már 1989-ben létrehozták a szegedi felsőoktatási intézmények az Universitas Egyesülést, ami valójában az integráció első szervezeti formája volt.

E: Mire fordítja az egyetem a világbanki támogatást?

M R: Könyvtárat és diáklakásokat tervezünk építeni. Azt gondoljuk, hogy ilyen méretű hallgatói tömegnél a tanítás-tanulás struktúráját át kell alakítani, az egyéni tanulás felé kell eltolni a diplomához vezető folyamatot. Ehhez pedig könyvtár kell és számítógép, hogy a hallgató be tudjon kapcsolódni mondjuk a washingtoni könyvtárba egy klikkeléssel. Felismertük, hogy az egyetem sorsa attól függ, hogy van-e elegendő hallgatója. A hallgató választásában nemcsak az illető intézmény színvonala játszik szerepet, hanem az is, hogy milyen körülményeket tud számára biztosítani. Tehát van-e kollégium, van-e könyvtár. Ha az ember megnézi a demográfiai folyamatokat, akkor látja, hogy a meritési mennyiség csökken, felére esik vissza, miközben ugyanannyi lesz a hely. Tehát óriási verseny fog indulni a hallgatókért 3–4 éven belül. Ha fel tudsz mutatni neki könyvtárat, kollégiumot, és mellé tudod tenni a minőséget, akkor nagy valószínűséggel hozzánk jön. Ha ezek nincsenek, pusztán a minőségért nem fog idejönni.

(Az interjút Gábor Kálmán készítette)

